

5 KREATIVE TRADITIONER

Det skorter ikke på kreativitet i de danske daginstitutioner. Her kommer børnenes kreative evner til udfoldelse på vidt forskellig vis gennem leg, musik, rollespil, sang, maleri, snedkeri og meget mere. Nogle institutioner arbejder ud fra en særlig metodik eller et særligt teoretisk udgangspunkt. Andre har kroppen og bevægelsen i højsædet. Nogle er bygget op om naturoplevelsen, mens andre kredser om specifikke temaer. Her er fem eksempler på kreative traditioner – til inspiration.

Af Camilla Mehlsen

REGGIO EMILIA-PÆDAGOGIK

Den norditalienske kommune Reggio Emilia er kendt for sine kommunale børnehaver, hvor man lægger meget vægt på det skabende arbejde. Tre begreber knytter sig i særlig grad til Reggio Emilias pædagogik: 'Det kompetente barn', 'Et barn har hundrede sprog' og 'Miljøet som en ekstra pædagog'.

Bag Reggio Emilias filosofi står den italienske ildsjæl Loris Malaguzzi, som i 1993 skrev følgende om kreativitet: "Alle børn har medfødte egenskaber og et potentiale af enestående rigdom, kraft og kreativitet, som ikke må underkendes eller svigtes, og skulle det ske, er der risiko for varig lidelse og forarmelse."

Loris Malaguzzis hovedtese var, at børn har hundrede sprog, og det er dem, pædagogerne skal finde og vise frem gennem dokumentation.

I hver børnehave findes et stort atelier og i hver afdeling et miniatelier. I hver børnehave med børn fra tre år findes også en pædagog med kunstuddannelse, en såkaldt atelierista. Billedsprogets stærke placering i det pædagogiske

arbejde bygger på en analyse af samfundet, hvor en stor del af informationen foregår gennem billeder.

I 1963 blev den første kommunale børnehave i Reggio Emilia åbnet. Især i 1980'erne valfartede danske pædagoger til Italien for at hente inspiration. I dag er mange danske institutioner fortsat inspireret af Reggio Emilia.

www.reggioemilia.dk

GARDNER OG DE MANGE INTELLIGENSER

Howard Gardner er professor i psykologi ved Harvard Universitet og manden bag teorien om de mange intelligenser. Teorien er et opgør med forestillingen om, at mennesket fra fødslen er udstyret med en generel intelligens kaldet g-faktoren, hvilket længe har domineret den psykologiske verden.

Howard Gardner betragter ikke intelligens som statisk og gør især op med forestillingen om, at den skulle være arveligt bestemt af forældrenes gener. Ifølge Gardner kan intelligens aktiveres,

læres og udvikles. Alle mennesker har alle intelligenser, og typisk føler man sig tiltrukket af de intelligenser, man har talent for. Hans teori har en indbygget udviklingsoptimisme – modsat tilhængerne af g-faktoren. Optimismen på børns vegne har ikke mindst tiltrukket den pædagogiske verden.

De oprindelige syv intelligenser er intelligenserne for:

- Interpersonel intelligens
- Musikalsk intelligens
- Intrapersonel intelligens
- Sproglig intelligens
- Kropslig/kinæstetisk intelligens
- Logisk-matematisk intelligens
- Visuel-rumlige intelligens.

I begyndelsen af 1990'erne tilføjede Howard Gardner den naturalistiske intelligens som den 8. intelligens. Han har siden også talt om intelligensen for det eksistentielle som en 9. intelligens, men han er selv usikker på, om den kan bære at være en selvstændig intelligens.

Teorien lægger op til en mangfoldig pædagogik, hvor børn skal møde udfordringer til alle sanser og intelligenser.

Det knytter an til meget pædagogisk grundlagstænkning om den alsidige personlighedsudvikling. Derfor kan pædagoger og lærere opleve teorien om de mange intelligenser som et opgør mod et endimensionalt menneskesyn på både tænkning og personlighed.

'De mange intelligenser' har vundet stort gehør i uddannelsessystemet fra småbørnsalder til voksenalder i mange lande, også i Danmark.

GØSSELS GYMNASTIK

'Gøssels bevægelseslære' dækker over en dansk tradition med særlig vægt på musik, rytmik og bevægelse. Det er pianisten og musikpædagogen Astrid Gøssel (1891-1975), der har lagt navn til.

Gennem sit arbejde med børn blev Astrid Gøssel opmærksom på børns egne kropslige og musikalske udtryk, som de viser sig gennem deres legende eksperimenter med krop, rytme og stemme.

Astrid Gøssels bevægelseslære er blevet tolket som et oprør mod den fastlagte øvelsesgymnastik, men hendes metode gik ikke blot ud på, at man skulle lade tingene udvikle sig af sig selv for at fremme den helt frie kropsudfoldelse. Hendes grundlæggende opfattelse var, at indlæring og kreative processer betinger hinanden. Hun var i sin tid en af de meget få, der beskæftigede sig teoretisk med jazz.

Astrid Gøssel havde en idé om, at børnemusik var noget specielt og ikke bare en forenkling af voksenmusikken. I 1938 vakte hun opsigt med udgivelsen af Børnehaven synger, der som noget hidtil uset rummede kompositioner af børn.

Arbejdsmetoden tager udgangspunkt i de spontane bevægelser og rytmisk-musikalske udfoldelser. Børnene bliver medskabere af de aktiviteter, som de

voksne lægger rammerne for. Denne pædagogik lægger op til, at den voksne hele tiden er opmærksom på og bakker op om børnenes spontane udtryk. Derigennem bliver bevægelse, rytme, sang og musik en naturlig del af hele dagligdagen.

Gøssels arbejdsmetode og grundlæggende syn på børns kompetencer har især sat sit præg på pædagogikken inden for vuggestuer, børnehaver og lilleskoler – ofte under betegnelsen rytmik, men har også haft en afsmittende virkning på andre musikpædagogiske retninger.

www.goessel.dk

VÆRKSTEDET OG DEN SKABENDE AKTIVITET

"Et værksted er et særligt indrettet sted med materialer, værktøj og redskaber til løsning af ensartede og forudbestemte opgaver(...) I et værksted er det menneskets sanser og dets kropslige erfaringer, der inddrages på en umiddelbar måde. Man er i kontakt og i kamp med materialet," lyder det i en grundbog om værkstedspraksis Plant et værksted af Suzanne Ringsted og Jesper Froda.

Værkstedet har en del år på bagen i den pædagogiske historie. I starten af 1900-tallet vinder værkstedet indpas i skolen, først og fremmest til sløjd og håndgerning. Det sker på et tidspunkt, hvor man taler om, at det 20. århundrede bliver "barnets århundrede", og devisen i progressive kredse er, at barnet skal bruge sine medfødte skabende evner i frihed.

Værkstedstankegangen læner sig op ad en formningstradition. Formning er netop indbegrebet af 'at skabe frit'. Formningstanken indvarsler et vendepunkt i holdningen til børn og deres skabende aktiviteter.

I dag er det langt fra alle daginstitutioner, der har deciderede værksteder, men alle har børns skabende aktiviteter i fokus. I 2003 blev det med indførelsen af de pædagogiske læreplaner lovfæstet, at der skal arbejdes med det skabende område i et læringsperspektiv, og 'Kulturelle udtryksformer og værdier' er et af læreplanstemaerne.

IDRÆTSINSTITUTIONER – BØRN I BEVÆGELSE

Ildrætsbørnehaver møder stor popularitet blandt danske småbørnsfamilier. I slutningen af 1990'erne så de to første idrætsbørnehaver dagens lys. I dag er der næsten 100 idrætsbørnehaver landet over, og den første idrætsvuggestue er etableret, mens flere er på vej.

Sammen med Peter Sabroe Seminariet har Danmarks Idræts-Forbund udviklet konceptet for idrætsbørnehaver. Idégrundlaget for en idrætsbørnehave er, at idræt, leg og bevægelse indgår som en naturlig del af institutionens hverdag og den pædagogiske praksis. Idrætten skal forstås som 'pædagogisk idræt', hvor institutionen hele tiden sætter fokus på leg, bevægelse, idræt og sundhed.

Erfaringer har vist, at fokus på fysisk aktivitet udvikler børnenes kreativitet, handlingskompetence, bevægelsesglæde, sprog, sociale kompetence, etik og moral. Der skabes en kultur, hvor udvikling og dannelse også foregår gennem fysiske aktiviteter.

Kilder:

Anders W. Christensen, BUPL
Suzanne Ringsted og Jesper Froda: Plant et værksted, Hans Reitzels Forlag 2008.
www.leksikon.org
www.wikipedia.dk
www.kvinfo.dk
www.dif.dk